

A pénzügyi szolgáltatási szerződések alakiságára vonatkozó rendelkezések értelmezése

A Bank állásfoglalás iránti kérelmet nyújtott be a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéhez (**Felügyelet**) a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (**Hpt.**) 77. § (2) bekezdés és a 210. § (1) bekezdés értelmezése vonatkozásában.

I. TÉNYÁLLÁS

A Bank a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szerződésekről szóló 2005. évi XXV. törvény (**Távértékesítési törvény**) hatálya alá tartozó pénzügyi szolgáltatásokat nyújt. A Távértékesítési törvény 1. § (3) bekezdése értelmében más jogszabálynak a pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződés alakiságára vonatkozó előírásait a Távértékesítési törvény rendelkezései nem érintik. Ebből következően a Hpt. szerződések alakiságára vonatkozó előírásait a távértékesítés útján kötött pénzügyi szolgáltatási szerződésekre is alkalmazni kell.

A Hpt. – kötelező írásbeliségre vonatkozó – 210. § (1) bekezdése értelmében pénzügyi intézmény pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződést csak írásban vagy minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus okirat formájában köthet. Az írásban kötött szerződés egy eredeti példányát a pénzügyi intézmény köteles az ügyfélnek átadni. Az alaki követelményekre vonatkozóan a Hpt. 77. § (2) bekezdés is tartalmaz rendelkezést. Eszerint pénzügyi intézmény kockázatvállalással járó ügyletet kizárólag írásban köthet. A szóban kötött pénz- és tőkepiaci ügyleteknél az ügyletkötést írásban vissza kell igazolni.

II. A JOGKÉRDÉS

Miként értelmezhető a Hpt. – a szóban kötött pénz- és tőkepiaci ügyletek írásban történő visszaigazolására vonatkozó – 77. § (2) bekezdése a Hpt. 210. § (1) bekezdésének tükrében, amely előírja, hogy a pénzügyi szolgáltatási szerződéseket írásban kell megkötni?

III. A BANK ÁLLÁSPONTJA

A Bank álláspontja szerint a két hivatkozott rendelkezés együttesen úgy értelmezhető, hogy a Bank – a Hpt. 77. § (2) bekezdésének második fordulata alapján – köthet szóban pénzügyi szolgáltatási szerződést, majd e szóbeli megállapodást írásba foglalja és az ügyfél számára visszaigazolja, ekként teljesítve az írásbeli alakra vonatkozó törvényi követelményeket.

Állásfoglalás iránti kérelmében a Bank kifejti, hogy amennyiben a pénzügyi intézmény hitelt nyújt ügyfeleinek, az kockázatvállalással járó ügyletnek minősül, amelyet a Bank pénzügyi szolgáltatási szerződés keretében köthet meg. A pénzpiaci ügylet és a pénzügyi szolgáltatási szerződés e tekintetben azonos tartalmilag. A Hpt. rendelkezéseinek megfelelően, ha a pénzügyi intézmény a szóban kötött, kockázatvállalással járó pénzpiaci ügyletet utóbb írásban rögzíti és azt az ügyfélnek a rendelkezésére bocsátja, visszaigazolván ezzel a szóbeli megállapodás tartalmát.

A Bank továbbá hivatkozik a Távértékesítési törvény 8/A. §-ára, mely szerint a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény (**Fhtv.**) 21. §-ában foglaltak szerint kell eljárni, ha a fogyasztónak nyújtott hitelszerződéstől történő elállásra kerül sor. A Bank álláspontja szerint e rendelkezés alapján is vélelmezhető, hogy a távértékesítés útján történő szerződéskötés lehetséges szóban, mivel az Fhtv. foglalkozik az ily módon kötött hitelszerződésektől történő elállásról.

IV. A FELÜGYELET ÁLLÁSPONTJA

4.1 A pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésekre vonatkozó alaki követelmények

A kötelmi jogban főszabály szerint a szerződés létrehozása nincs meghatározott alakhoz kötve. Ezt fejezi ki a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 216. § (1) bekezdése, mely szerint szerződést – jogszabály ellenkező rendelkezése hiányában – akár szóban, akár írásban lehet kötni. A Ptk. 217. § (1) bekezdése értelmében azonban jogszabály vagy a felek megállapodása a szerződés érvényességét meghatározott alakhoz kötheti.

A pénzügyi szolgáltatásnyújtás szabályait meghatározó egyes jogszabályok a szerződéskötésre vonatkozóan sajátos alaki követelményeket rögzítenek, melyeket a távértékesítés keretében kötött pénzügyi ágazati szolgáltatásokra irányuló szerződéseknél is figyelembe kell venni. E körben a Távértékesítési törvény 1. § (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy más jogszabályoknak a pénzügyi ágazati szolgáltatási szerződés alakiságára vonatkozó előírásait a Távértékesítési törvény rendelkezései nem érintik.

A kérdéses szerződések esetében – az alakiságra vonatkozó előírások tekintetében – a Hpt. 210. § (1) bekezdésében foglaltak az irányadóak, azaz pénzügyi intézmény pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződést csak írásban vagy minősített elektronikus aláírással ellátott elektronikus okirat formájában köthet. Az írásban kötött szerződés egy eredeti példányát a pénzügyi intézmény köteles az ügyfélnek átadni.

4.2 A kockázatvállalással járó ügyletekre vonatkozó alaki követelmények

A Hpt. 210. §-ában foglaltakon túl – a szerződések alakiságára vonatkozó követelmények esetében – minden esetben figyelembe kell venni a törvény pénzügyi intézményeket kötő azon rendelkezését, mely a kockázatvállalással járó ügyletek írásbeliségét írja elő. A Hpt. 77. § (2) bekezdése értelmében pénzügyi intézmény kockázatvállalással járó ügyletet kizárólag írásban köthet. A szóban kötött pénz- és tőkepiaci ügyleteknél az ügyletkötést írásban vissza kell igazolni. A Hpt. fenti rendelkezése az idegen források kihelyezésével üzletszerűen foglalkozó, a legkörültekintőbb eljárás mellett is mások pénzt kockáztató pénzügyi intézmények gyakorlata, illetve az egyéb kockázatvállalások tekintetében – más jogügyletekre előírt alakiságokhoz képest – szigorúbb követelményeket határoz meg, mivel az ilyen ügyleteket írásbeli formához köti.

A kockázatvállalás fogalmát – mely lényegét tekintve a hitelügyleteket és a befektetéseket fogja át – a Hpt. 2. számú melléklete III. fejezetének 10.1. pontja határozza meg.

A Felügyelet egyetért a Bankkal abban, hogy a hitelnyújtás kockázatvállalással járó ügyletnek minősül.

4.3 A Hpt. 77. § (2) bekezdés és a Hpt. 210. § (1) bekezdés egymáshoz való viszonya

Főszabályként rögzíthető, hogy a Hpt. 77. § (2) bekezdése és a Hpt. 210. § (1) bekezdése alapján a bank és ügyfél közötti pénzügyi szolgáltatási szerződés, illetve kockázatvállalás csak írásban köthető. A szerződés létrejöttének alaki feltétele az írásbeliség. Az írásba foglalásig létre sem jön a felek közötti szerződés, ezért e körben fogalmilag kizárt a szerződés utólagos írásba foglalása.

A jogszabály alapján az írásbeliség alóli kivételt csupán a Hpt. 77. § (2) bekezdés második mondatában említett pénz- és tőkepiaci ügyletek képeznek. Ugyan jogszabályi definíció nincs, de mind a Felügyelet, mind pedig a piac, illetve a szakirodalom értelmezése szerint pénzügyi ügylet alatt a bankközi piacon kötött, rövid lejáratú, jellemzően likviditáskezelési célú ügyletet értünk. Egyedül ezen ügyletek körében engedi meg a Hpt., hogy a szerződés szóban is létrejöjjön utólagos írásba foglalással. Ennek vélelmezhető indoka az ilyen ügyletek gyors

lebonyolításához fűződő érdek, az ügyletben résztvevő felek intézményi szereplői a piacnak, továbbá az, hogy az ilyen ügyletnek – részben a felek sajátos státuszából fakadóan – nincs közvetlen fogyasztóvédelmi vonatkozása.

4.4 Összegzés

A Felügyelet álláspontja szerint, az állásfoglalás 4.3 pontjában kifejtett érvelésre tekintettel, nem fogadható el a Bank – állásfoglalás iránti kérelmében kifejtett – jogértelmezése, mely szerint a Bank a Hpt. 77. § (2) bekezdés második mondata alapján köthet szóban hitelnújtásra irányuló pénzügyi szolgáltatási szerződést, a törvény írásbeliségre vonatkozó előírásainak pedig úgy tesz eleget, hogy a szóban létrejött megállapodást „utólag” írásba foglalja és az ügyfél számára írásban visszaigazolja.

A Távértékesítési törvény és az Fhtv. rendelkezéseit nem tartjuk irányadónak a pénzügyi szolgáltatás nyújtására vonatkozó szerződések alakiságára vonatkozóan, mivel e vonatkozásban a Hpt. 77. § (2) bekezdése és a Hpt. 210. § (1) bekezdése az irányadó.

A Felügyelet a véleményét kizárólag a Bank által rendelkezésre bocsátott információk alapján alakította ki. Az abban foglalt egyedi jogértelmezés csak a Bank által előadott tényállásra vonatkozik. A Felügyelet véleménye nem tekinthető kötelező erejű állásfoglalásnak, a benne foglaltaknak más hatóságra, illetve a bíróságra nézve nincs kötelező tartalma.